

2014-09-03

Till: Styrelsen för Sveriges Konsumenter

Förslag till livsmedelsstrategi

Föreningen Vi Konsumenter (VK) anser att det är mycket positivt att Sveriges Konsumenter format ett förslag till livsmedelsstrategi. VK motionerade i frågan till SK:s årsmöte 2013. VK stöder många av SK:s förslag. Vi bifogar våra förslag till ändringar med motiveringar. Vi vill ändå lyfta fram några viktiga principiella ställningstaganden som vi hoppas SK:s styrelse tar upp till diskussion.

Bakgrund

Vi anser att det är viktigt att tydliggöra att det stora utbudet och låga livsmedelspriser har möjliggjorts genom att jordbruket intensifierats och kunnat utnyttja produktionshjälpmedel som handelsgödsel, kemiska bekämpningsmedel, antibiotika i förebyggande och tillväxtbefrämjande syfte samt i vissa fall hormoner och betaagonister. Det är därmed också dags att uttrycka oro och precisera lågprisets och prispressens effekter, som beskrivits i ett flertal böcker exempelvis Billig mat – en dyr affär (Gunnar Brylin, Livsmedelsarbetarna), Matens Pris (Daniel Öhman och Malin Olofsson) och Döden i grytan (Henrik Ennart och Mats Eric Nilsson).

Vision

VK stöder ledorden säker, prisvärd och hållbart producerad. Vi anser att SK bör formulera vad man kräver av en hållbar livsmedelsproduktion oberoende av om denna följer dagens ekologiska marknadstandarder (EU-ekologiskt och KRAV) eller definieras som konventionell. Johan Rockström, Stockholms Resilience Center är mycket tydlig med att såväl konventionell som ekologisk produktion måste gå mot ökad hållbarhet. Det kan gälla fossilt oberoende, klimatåtgärder, näringsläckage, djuromsorg, livsmedelssäkerhet och att sluta kretsloppet. Rockström anser exempelvis att viss användning av handelsgödsel och bekämpningsmedel kan motiveras i utvecklingsländerna. Djurens egenvärde och arbetsmiljöförhållanden måste respekteras. När det gäller matens säkerhet, så måste denna omfatta såväl skadliga bakterier, naturliga gifter (ex mykotoxiner) som rester av bekämpningsmedel och läkemedel.

VK stöder Naturskyddsföreningens uppfattning att GMO-tekniken inte är problemet utan tillämpningen. Det finns en viss diskrepans mellan SK:s olika dokument i denna fråga.

Strategi

SK har fokuserat på handelns roll och ansvar för att verka för en hållbar konsumtion. Handelns agerande är det som möter oss som konsumenter. VK tror att det ändå är viktigt att påverka hela livsmedelskedjan, som VK och SK exempelvis har gjort med sitt öppna brev kring minskad köttkonsumtion.

KRAVLISTA, nationellt

VK anser att skatter som styrmedel är en svår, dyr och i många fall olämplig väg att påverka konsumtionen. Att sänka moms på ekologiska livsmedel kan innebära att handeln höjer sina marginaler. Men mer viktigt är att detta kan öka prispressen på icke ekologiska livsmedel, vilken kan medverka till ökade hållbarhetsproblem. Det är angeläget för att verka för att hela produktionen går mot ökad hållbarhet. Breda politiska strategier kan driva på i rätt riktning (jämför Danmark).

VK stöder SK:s uppfattning att dagligvaruhandeln domineras av ett fåtal stora aktörer och att konkurrensen bör öka. Vilka åtgärder kan SK tänka sig?

På EU-nivå och globalt

VK tycker det är beklagligt att BEUC och SK begränsar sitt engagemang för CAP till livsmedel. Vi inser att detta är en livsmedelsstrategi, men det finns mycket som CAP kan leverera, som gynnar hållbarheten – ekosystemtjänster och åtgärder som stöder svenska miljö kvalitetsmål.

Att verka för att minska antibiotikaresistensen är en av VK:s prioriterade frågor. Man måste dock inse att ett omedelbart stopp för antibiotika i förebyggande syfte inte går att genomföra utan att det sker ett rejält systemskifte mot åtgärder som främjar friska djur. Den minskning av antibiotika till djur som genomförts i exempelvis Nederländerna beror på en kraftig överbehandling. Det är viktigt att inse att ett systemskifte inom djurhållningen kommer innebära högre kostnader. Sverige är ett exempel på högre produktionskostnader men också EU:s lägsta antibiotikaförbrukning per gram kött.

Med vänlig hälsning

Gunnela Ståhle

Ordförande Vi Konsumenter